

El que no veig tan clar és una forma que anoto en diversos docs. arcaics de la Vall d'Àneu. En un de 945, *Leorte* citat junt amb *Burgal* (St. Pere de-) i *Gelarèn* (SerranoS., *N.H.Rbg.n* 248). Altra versió del mateix any, que devia dir «castrum quem vulgares dicunt *Leorte*».⁵

De tota manera la mateixa *Hist. Lgd.* (i tal com en l'anterior, amb referència a St. Pere de Burgal, en doc. de 950) imprimeix «castrum *Leorte*» (V, 210) Jo crec que aquesta forma *Leorte* es podria esmenar sense gaire escrúpol en *Leorto* —la *e* i la *o* eren tan semblants en la lletra de llavors— i així tenim un altre cas del *Laortó* dels noms supra: *D*, *II*, *12* i *13*. Cert que també trobo una forma *Leort* en un doc. de 893, del mateix context: «Burgali --- de *Gilarende* usque in Castro *Leort*» (col.1. Moreau III, 78). També aquí corregiríem en *Leorto*? Essent hapax potser hi tenim dret? (Sobre *Gilarèn*, veg art. supra.)

En *apèndix* tractarem d'un altre NL d'aquesta contrada, MONTENARTÓ, que pot ser compost del mateix pre-romà ARTON- nom de planta, posat com segon terme, en aquest cas. És un llogaret de l'alt Pallars, avui agregat a Llavorsí, prop de la desembocadura de la Ribalera o R. de Sta. Madalena (l'aff. esq. de la N. Pallaresa, que hi desemboca prop de Llavorsí).

PRON. POP. Jo vaig oir *Montenartó* a Roní (1934 o 35) i a Farrera (1933); està molt estesa la variant amb repercussió de la *-r-*: *Montenarró*, Casac. 1920, a Esterrí d'À.; P. Arnalot d'Alós, i al llunyà Alcoletge (1931); i és l'adoptada per la majoria de nomenclàtors i geografies; però desmentida per totes les mencions antigues i per la pron. del poble més pròxim, ara aconsello postergar-la.

MENCIONS ANTIGUES. 839: *Montano Ortone* (Acte C. SdUrg. i còpia, ed. PPujol, núm. 256); 1244: T. de *Montanortó* (PPujol, *Docs. Vg. Urg.*, p. 16); 1257-69: «in palacium de *Monzonortó*» (-lleg. 40 *Montonortó*) (PPujol, o.c. 29.6); 1518: *Montanartó* (*Spill Cbo.* 72v); 1645: *Montenartó* (Capbreu d'Àssua, f. 11; id. al f. 36r°).

ETIM. Si féssim gran cas de la forma *Montano*, *Hortone* de l'Acta C. SdUrg. imaginariem que hi pogués haver entrat l'adj. MONTANUS 'muntanyenc', tan clàssic en llatí antic, però aquí ha d'haver-hi una pseudo-llatinització de savis locals. 1º, perquè MONTANUS no ha deixat continuació en cap llengua ni parlar romànic; 2n. també aquests *savis* llatinitzen artificialment ARTON- subjugant-lo al llatí HORTUS; 3r. perquè seria un ordre sintàctic (adj.+subst.) inacceptable en romànic; i 4t. no explica la *e* de la forma viva *Montenart(r)ó*. Ens decantarem, doncs, per analitzar-ho com un cpt. iberobascoide 55 MENDINO ARTONE 'l'arc de la muntanyeta' (on es pro-

duí la traducció parcial de MENDI per MONTE, com en bastants NLL de la zona (MENDI-BERRI > *Montiberri* MENDISIA > *Mentesa* > *Montesa*; etc): diminutiu basc en -NO, car l'altura de *Montenartó*, que ja és baixa, no permet parlar d'alta muntanya.

Un NLL veí s'assembla prou amb el present per a induir-nos a dubtes. Serrat i pda. de *kabanerto*, te. Rodès d'Àssua (a l'altra banda de la N. Pallaresa, quasi davant per davant de Montenartó). ¿Hi hauria aquí un cpt. de *cabana* amb un *-nert* o *nerito*? Però què seria això? No crec que en aquestes zones puguem pensar en un origen cèltic: NERTO- 'fort'. Tinc aqueixa notació fonètica a mà amb notació fonètica datada 17-III-63, quan jo corria per la Vall d'Àssua recollint la toponímia menor. Joan Luís, però, que és d'allí, accentua «Barranc de *Cabanertó*» en la seva narració *El Pastor i les estrelles*, p. 108, augmentant l'embaràs, car també el mapa *IGC* (full SdUrg., font d'autoritat ben magra) posa «Serrat de *Cabanertó*», però havent-hi contradicció no podem descartar la temença que aquí En Lluís copiés d'un text mal accentuat. Potser seria un cpt. com *Cabana-madirri*, que es allí damunt mateix; si aquest és compost amb MATERIES, *Cabanerto* ¿podria ser-ho amb *erta* 'pujada'? (o fins, per ventura basc *gau* 'nit', 'fosc': *gau-a-no-erto*?).

Tot, possibilitats molt tèrboles. Atinguem-nos al terreny segur i ferm que ens donen per a *Monte-n-artó* la caterva dels *Hortó*, *Hortons*, *Hortonedada*, *Ortonoves* (i posar *Ortedó*), tots ells assimilació de formes ARTÓ(N), ací en combinació amb MENDI → MONTE.

¹ Crec que ens podem adherir a l'esmena de Pujol i Soler; car en els noms del context reconeixem tots els que rodegen la Parròquia d'Hortó: *Adrall*, riu *Segre*, amb una de les seves *gorgues* (GURGA, +proto-basc ANTI /ANDI 'gran'; també un *Llanera* conegut, allí prop. Una correcció de *Lactauice* en *Laortone* no és massa forta.— ² Extractant aqueixos documents, per descàrrec de consciència, veiem que el context no dóna cap indici ferm que sigui aquest lloc (potser cap topònim) encara que es tracti de paratges veïns. 1054: «infra te. de Olius, in *horto reis*», 1055: «vinea --- in loco q. dr. *horto reis* vel ad ipsa *conaminam*»; 1056: «vinea in castro *Olivos* in lo. q. d. *horto reges* ad ipsa *conamina*». Com sol passar amb els historiadors, Llorens ho funda en una seva teoria històrica: «era la terra de ningú que quedà després de l'alçament d'Aizó entre moros i cristians». Supòsit tan arbitrari com imaginatiu. Sòbriament arronsem espatlles, i atinguem-nos als fets filològics. Es tracta, clar, d'un hort que la gent creia reial per tal o tal raó. En tot cas, molt diferent del nom *Hortonedada*, l'hagin aplicat, o no, al mateix lloc. (Tanmateix Olius és 10 k. lluny al NO. de Clariana).— ³ Natural que pronuncïin *ortonçbes* i *lezançbes*, amb ò oberta, perquè estan